

נדה הדומה ליין מזוג. ומבאר המושג המושג והמזוג, היינו שני חלקי מים ואחד יין, מן היין השירוני, שגדל במדינה ששמה שרון.

הרי, שסדר המזיגה הוא חד על תרי. ואם כן לענין הוצאה צריך שיהא בו שליש רביעית יין. והוא הדין לענין כוס של ברכה. ודלא כרב נחמן!

ועוד תשובה לדבריך, שאתה אומר שבעצם שיעור ההוצאה ביין הוא רביעית ככל המשקין, אלא שאנו מצרפין לו את המים שעתיד להוסיף עליו.

וכי מים מונחין בכד מבלי שיוציאם, ובכל זאת הם מצטרפין לשיעור היין כדי לחייבו על הוצאת היין? והרי כשהוציא את היין עדיין לא היו בו המים, וכיצד יתחייב על הוצאתם?

אלא, על כרחך, החיוב הוא על הוצאת היין כמות שהוא, כיון ששיעור היין אינו כשאר משקין, אלא אפילו בפחות מרביעית, הואיל והוא חשוב שראוי לכוס של ברכה [ע"י הוספת מים].

ואם כן, אין ראייה מכאן לענין שיעור כוס של ברכה. כי יתכן שגם לאחר המזיגה עדיין הוא פחות מרביעית.⁽¹⁾

אמר ליה רבא: הא דקאמרת להוכיח מהמשנה דשני חלקי מים ואחד יין מן היין השירוני הם שיעור מזיגה של יין, לא קשיא.

עליו מים פי שלש מהיין ויעמוד על רביעית.

טו-א אמר רבא: אף אנו נמי תנינא כרב נחמן.

דהא תנן במתניתין: המוציא יין כדי מזיגת הכוס.

ותני עלה: כדי מזיגת כוס יפה.

וקתני בסיפא דמתניתין "ושאר כל המשקין — ברביעית". הרי שבמשקין הראויין לשתיה בעינן רביעית. ועל כרחך יין נמי שיעורו לענין הוצאה הוא ביין הראוי לשתית רביעית, דהיינו שיהא בו רבע רביעית יין כדי שלאחר מזיגתו במים יגיע לכדי רביעית [וכדמפרש ואזיל דרבא סבירא ליה שכך סדר המזיגה].

ומאחר שאמרנו שזו היא מזיגת כוס של ברכה, שמע מינה כדרכ נחמן אמר רבה בר אבוה, דכוס של ברכה צריך רובע רביעית, כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית.

ורבא אזיל למעמיה.

דאמר רבא: כל חמרא יין דלא דרי שאין מוסיפין עליו במזיגתו במים על חד חלק של היין תלת חלקים מיא — לאו חמרא הוא.

אמר אביי: שתי תשובות יש לי לומר בדבר:

הרא: דתנן במסכת נדה, שיש מראה דם

1. ודעת תוס' בד"ה ועוד, דאביי סבר דכוס של ברכה צריך רביעית יין חי, ולגבי הוצאה נמי

ואפילו לאדם עשיר וחשוב, ולא אזלינן בתר רובא. חי' הר"ן לעיל עה ב ד"ה אלא למצניעהן.

ואם כן, מוכח גם לענין כוס של ברכה ששיעורו ברביעית.

תנא: יין יבש קרוש — שיעורו לענין הוצאה הוא בכזית. לפי שכזית יין קרוש מכיל רביעית יין. שהיין מצטמק עם הקרישה, ומרביעית יין נשאר רק כזית [כזית הוא חצי ביצה או שלישי ביצה. ורביעית היא ביצה ומחצה].

ולפי שיין קרוש אינו בר מזיגה, בעינין שיהא בו רביעית יין שלם, דברי רבי נתן.

אמר רב יוסף: רבי נתן ורבי יוסי ברבי יהודה — אמרו דבר אחד, שרביעית לח מצטמקת לכזית קרוש.

רבי נתן — הא דאמרן.

ורבי יוסי ברבי יהודה — הא דתניא: רבי יהודה אומר: יש ששה דברים שהם מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. שבית הלל מחמירים ובית שמאי מקילים בהם.

[ובמסכת עדיות ישנם עוד הרבה דברים שהעידו תנאים שהם מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה ועל ששה דברים העיד רבי יהודה].

כי יין השירוני לחוד הוא דבעי שלא יוסיפו עליו יותר משני חלקי מים, משום דרפי שהוא יין חלש. אבל לסתם יין מוסיפין עליו שלשה חלקי מים.

אי נמי, התם — משום חזותא! שהתנא אינו מתכוין לומר שזו דרך המזיגה של היין, אלא לומר שבמזיגה ביחס שכזה מתקבל מראה אדום אשר בדם נדה הוא מראה טמא. אך אם יוסיף בו עוד מים יחלש מראה האדמומית שבו, כך שאם תראה אשה דם במראה החלש הזה, היא לא תטמא בטומאת נדה.⁽²⁾

אבל לטעמא, למזיגה הרגילה, שעושים כדי שהיין יקבל טעם כראוי, בעי טפי מים, וצריך שיהא בו שלשה חלקי מים.

והא דקאמרת להקשות: וכי מים בכד, ומצטרפין לחייב משום הוצאה!?

יש לומר, לענין שבת — מידי דחשיב בעינין. והא נמי, יין בשיעור שאפשר למזוג בו שלשה חלקי מים, הא חשיב! דכיון שהיין עומד לכך שיוסיפו עליו מים ולהעמידו על רביעית, הרי כבר מעתה יש בו חשיבות של רביעית. ולעולם ביין נמי שיעורו לענין הוצאה הוא ברביעית.

שישאר המראה של היין לכן הדרך למזוג אותו רק חד על תרי ולא יותר.

ובזה מיושב הא דמצינו לגבי סנהדרין שאסור לדיין לצאת אא"כ נשאר לפחות שלישי מהסנהדרין, והגמרא דורשת כן מקרא ד"אל יחסר המזג" שישאר כמזיגה של יין, דהיינו שלישי יין.

דקתני יין כדי מזיגת הכוס היינו רביעית ככל המשקין. והא דתני לה ליין לחוד ולא כללה עם שאר המשקין, כדי להשמיענו דלא אמרינן כרבא דמצרפין המים שעתידי למזוגו בו, אלא צריך שיוציא רביעית שלם.

2. ותוס' בד"ה דאמר, מפרשים כי כיון שרוצים

וזה אחד מהם:

דב נבלה — בית שמאי מטהרין, לפי שהדם אינו נחשב כבשר שיטמא כנבלה.⁽³⁾ ובית הלל מטמאין, לפי שהדם נחשב כבשר.

אמר רבי יוסי ברבי יהודה: אף כשטמאו בית הלל, לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית, הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית. שכיון שהדם מטמא בתורת בשר, צריך שיהא בו שיעור בשר שמטמא כנבלה. דהיינו כזית.

הרי, שרבי יוסי ברבי יהודה סובר אף הוא כרבי נתן, שרביעית מצטמקת לכזית.

ודחינן: אמר אבוי: דלמא לא הוא, אלא יתכן שרבי נתן ורבי יוסי ברבי יהודה אינם מודים זה לזה.

כי עד כאן לא אמר רבי נתן הכא דבעי רביעית כדי שלאחר שיקרש ישאר ממנו כזית [שהרי הוא אמר דכזית יבש סגי להוצאה כי הוא בא מרביעית יין] אלא ביין, דקליש, שהוא דליל בעודו לח, ונפחו גדול. ולכן, כשהוא מתייבש הוא מצטמק ביותר ומגיע עד לכזית.

אבל בדם, דסמיך, ולכן אין נפחו משתנה כל כך כשהוא מתייבש, הרי בשביל להגיע לשיעור של כזית קרוש — לא בעי רביעית לח, אלא אפילו בפחות מרביעית לח נהיה כזית קרוש. ולכן דם נבלות מטמא גם בפחות מרביעית.

ונמצא, שרבי נתן לא סובר כרבי יוסי ברבי יהודה.

אי נמי, עד כאן לא קאמר רבי יוסי ברבי יהודה התם בדם, דכזית דם קרוש סגי ליה ברביעית דם לח, אלא בדם, משום דסמיך, ונפחו מצומצם.

אבל יין, דקליש, כיון שהוא דליל ונפחו גדול, הרי כזית יין קרוש הוי יותר מרביעית לח. כי כדי להגיע לכזית יין יבש צריך יותר מרביעית לח. ומכאן, שרביעית יין לח שנקרשת הרי היא פחותה מכזית.

הילכך, כי מפיק מוציא אפילו פחות מכזית יין קרוש ליחיוב, שהרי יש כאן שיעור של רביעית יין לח, שהוא שיעור ההוצאה ביין, ודלא כרבי נתן.

שנינו במשנה: חלב כדי גמיעה.

איבעיא להו היכי גרסינן? האם כדי גמיעה באל"ף, או כדי גמיעה בעי"ן?

אמר רב נחמן בר יצחק: הרי נאמר "הגמיעה נא מעט מים מכרך", באל"ף.

איבעיא להו: הא דקתני לעיל במתניתין עו-ב "חורן מקליפתן וגרעיניהן", היכי גרסינן: גראינין או גרעינין?

אמר רבא בר עולא: הרי נאמר "ונגרע מערכך" בעי"ן, וגרעינין מלשון גרעון הוא, שזורקין אותם, ונגרעין מתוך האוכל.

תו איבעיא להו: הא דאמרינן [בפסחים עה

בדם, אבל יש בו תורת משקין ומטמא טומאה קלה כמשקה שנגע כנבלה.

3. רש"י מביא שתי דיעות אם בית שמאי מטהרין לגמרי ואפילו מטומאה קלה, או שרק טומאה חמורה, שיטמא אדם כבשר נבלה אין בו